



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 55/04-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. marca 2004 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenský plynárenský priemysel, a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. E. V., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. októbra 2003 sp. zn. Ndob 512/03 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenský plynárenský priemysel, a. s.,
o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. decembra 2003 doručená sťažnosť Slovenského plynárenského priemyslu, a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. E. V., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“)

z 22. októbra 2003 sp. zn. Ndob 512/03 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka sa domáhala, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní veci vydal nález nasledovného znenia: *„Najvyšší súd uznesením zo dňa 22. októbra 2003, č. k. Ndob 512/03 o nevyhlúčení sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. K. S. z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod č. k. 37 Zm 415/99 porušil ústavné právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“*

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla, že vo veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 37 Zm 415/99 na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky najvyšší súd ako dovolací súd zrušil rozsudkom rozsudok najvyššieho súdu (ako odvolacieho súdu), ako aj rozsudok krajského súdu (ako súdu prvého stupňa) a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Vec bola vrátená na konanie a rozhodnutie sudkyňi krajského súdu JUDr. K. S., ktorá mala ako zákonný sudca vec prejednať a rozhodnúť.

Z dôvodu pochybností o nezaujatosti uvedenej sudkyne podala sťažovateľka 9. októbra 2003 návrh na jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle § 14 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). Najvyšší súd uznesením z 22. októbra 2003 sp. zn. Ndob 512/03 rozhodol, že konajúca sudkyňa krajského súdu nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vyššie uvedenej veci sťažovateľky.

Pretože proti uzneseniu najvyššieho súdu z 22. októbra 2003 sp. zn. Ndob 512/03 nie je prípustný opravný prostriedok, sťažovateľka podala predmetnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy. Sťažovateľka sa nestotožnila so záverom najvyššieho súdu, že nie je daná pochybnosť o nezaujatosti konajúcej sudkyne, a tvrdila, že zo správania zákonnej sudkyne je zrejmá vážna pochybnosť o nestrannosti a nezaujatosti. Jej nevyhlúčenie z prejednávania a rozhodovania vo veci má preto za následok porušenie práva sťažovateľky garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy. Z rovnakých dôvodov (i keď nie v návrhu na rozhodnutie) namietala aj porušenie čl. 36 ods. 1 listiny, ktorý tiež deklaruje právo jednotlivca domáhať sa súdnej ochrany na nezávislom a nestrannom súde, ako aj čl. 6 Dohovoru, pričom v sťažnosti

podrobne opísala skutočnosti, z ktorých vyvodzuje svoju pochybnosť o nezáujatosti konajúcej sudkyne.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V danom prípade sťažovateľka podala sťažnosť proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu (z 22. októbra 2003 sp. zn. Ndob 512/03), ktorým bolo rozhodnuté, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vo veci sp. zn. 37 Zm 415/99 krajského súdu. Najvyšší súd teda uvedeným uznesením rozhodoval o procesnej námietke zaujatosti, a to na základe sťažovateľkou vznesenej námietky voči konajúcej sudkyňi. Sťažovateľka teda využila procesné právo na uplatnenie námietky zaujatosti, o ktorej rozhodol príslušný nadriadený súd v rámci svojich kompetencií podľa § 16 ods. 1 OSP a dospel k záveru, že námietka zaujatosti vznesená sťažovateľkou nie je dôvodná.

Podľa sťažovateľky napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o procesnej námietke zaujatosti voči konajúcej sudkyňi, došlo k porušeniu jej práv garantovaných v čl. 46 ods. 1 ústavy. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že v odôvodnení sťažnosti sťažovateľka argumentuje aj porušením základných práv podľa čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, avšak v návrhu na rozhodnutie (tzv. petite) výslovne žiada rozhodnúť len o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na to, že sťažovateľka je kvalifikovane zastúpená advokátom a že výslovne žiadala rozhodnúť len o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd by mohol rozhodovať o prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie len v zmysle návrhu na rozhodnutie, teda len vo vzťahu k tomuto článku ústavy (mutatis mutandis uznesenie o prijatí č. k. I. ÚS 36/02-17 z 10. apríla 2002). Pre účely odôvodnenia tohto rozhodnutia však ústavný súd vzal do úvahy všetky články, ktoré uvádzala sťažovateľka, t. j. aj články podľa listiny a Dohovoru, pretože kritériá, podľa ktorých bolo potrebné namietané skutočnosti posúdiť, sa pri ňou uvádzaných článkoch ústavy, listiny a Dohovoru neodlišovali, a preto žiaden z týchto článkov nemohol podstatne ovplyvniť výsledok posúdenia sťažnosti sťažovateľky ústavným súdom.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu ústavný súd je podľa čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ústavy sa možno domáhať podľa čl. 51 ods. 1 ústavy len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia

zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje len na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02).

Z judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Ústavný súd konštatuje, že v čase, keď došlo k vydaniu napadnutého uznesenia, sa konanie vo veci sťažovateľky nachádzalo v štádiu dokazovania vykonávaného krajským súdom v rámci výkonu jeho právomoci konať o veci, ktorej sa žaloba týka, teda v štádiu konania, keď ešte po zrušení rozsudku na základe mimoriadneho dovolania nebolo vydané žiadne rozhodnutie vo veci samej. Táto skutočnosť vzhľadom na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy zásadne bráni ingerencii ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov a neumožňuje mu v súčasnosti posúdiť, či toto občianske súdne konanie ako celok zodpovedá garanciam spravodlivého konania v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorý podľa judikatúry ústavného súdu je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50) (napr. I. ÚS 56/01). V tomto smere bola predmetná sťažnosť podaná predčasne. Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci všeobecných súdov konať o veci, ktorej sa žaloba podaná proti sťažovateľke týka, by bola opodstatnená len vtedy, ak samotné napadnuté uznesenie by bolo nezlučiteľné s ústavou alebo Dohovorom.

Ústavný súd nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovateľka uvádzala v konaní pred ústavným súdom, žiadny taký dôvod alebo skutočnosť, ktoré by mohli spochybniť právne závery najvyššieho súdu o zákonnosti postupu pri rozhodovaní o námietke zaujatosti alebo by sa inak javili ako zjavne neodôvodnené, svojvoľné či inak

ústavne neudržateľné. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie pre zjavnú neopodstatnenosť okrem iného nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 225/03). Pretože ústavný súd nezistil taký výklad ustanovení citovaných v napadnutom uznesení a ich uplatnenie vo veci sťažovateľky, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s označenými článkami ústavy, listiny a Dohovoru, posúdil jej sťažnosť aj ako zjavne neopodstatnenú.

Pokiaľ sa sťažovateľka dovoľavala toho, že „Ústavou deklarované právo na prejednanie veci pred nestranným súdom tak zahŕňa nielen formálne rozhodovanie o návrhu na vylúčenie sudcu z dôvodu jeho nezaujatosti, ale aj posúdenie návrhu z hľadiska všeobecných princípov spravodlivosti“, ústavný súd opätovne poukazuje na to, že o námietke zaujatosti rozhoduje všeobecný súd v rámci jeho kompetencií a ústavnému súdu neprislúcha posudzovať jeho závery v danom štádiu súdneho konania. *A fortiori* to platí, ak obsah námietok, v ktorých sťažovateľka vidí zaujatosť konajúcej sudkyne, je takého charakteru, že ich v prevažnej väčšine môže namietat' v prípadnom odvolaní proti rozsudku krajského súdu vo veci samej (mutatis mutandis I. ÚS 39/04).

Z týchto dôvodov bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2004